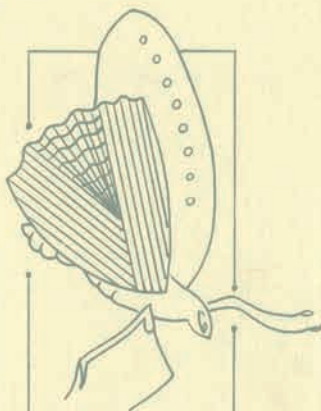


COL·LECCIÓ
t a l e i a


EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL



*CENTRE
D'ECOLOGIA
I
PROJECTES
ALTERNATIUS*

CEPA

9



Amb la col·lecció d'opuscles TALEIA la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.

No és en va que la col·lecció porta el nom de TALEIA: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.

Esperem que la seva publicació fomenti l'intercanvi i impulsi noves iniciatives ●

Colors:

- lila:** Educació especialitzada
- rosa:** Animació socio-cultural
- verd:** Educació ambiental
- marró:** Formació d'adults
- blau:** Educació en el temps lliure

C.E.P.A.
CENTRE D'ECOLOGIA
I PROJECTES ALTERNATIUS

COL·LECCIÓ
f a l e i a

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 9

**Text redactat per CEPA
(Centre d'Ecologia i projectes alternatius)
a petició de la Fundació Serveis de Cultura Popular**

**© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter SCCL
telf. 357 00 50
La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B. 27.815.1990
ISBN-84-404-7776-7**

C E P A

Fundació Serveis de Cultura Popular
1990

Orígens del CEPA

dora Anti-Abocadors de Residus Químics al Baix Llobregat, amb l'objectiu principal d'evitar la instal·lació dels abocadors esmentats al Papiol, així com de fer un seguiment dels abocadors existents, principalment el de la Font Santa, a Esplugues, Sant Just i Sant Joan Despí.

Les primeres accions que es van realitzar van ser d'informació i sensibilització de la població, així com d'impulsar el posicionament d'entitats i ajuntaments.

Ben aviat, però, ens adonàrem que calia millorar l'argumentació en contra dels projectes amb un llenguatge tècnic alternatiu a l'emprat per l'Administració, rebatent tècnicament el projecte i ideològicament la política d'abocadors. Per mitjà de coneixences personals, es van establir contactes amb nombrosos tècnics, força dels quals va oferir el seu suport.

L'ajut d'aquest tècnics va permetre la discussió del projecte en un pla d'igualtat amb l'Administració, així com l'elaboració i la discussió argumentada de propostes alternatives. En definitiva, la inclusió de tècnics i científics va enriquir, enfortir i donar credibilitat als posicionaments ecologistes.

La forta oposició a la instal·lació de l'abocador del Papiol va fer que la Generalitat pensés en nous llocs d'instal·lació, com Muntanyans, a l'Alt Penedès, però aviat va sorgir la Comis-

El desembre de 1983, un grup de veïns del Papiol s'adreçaven al Grup Ecologista de Sant Feliu del Llobregat per tal de demanar l'ajut dels grups ecologistes de la comarca en contra de la instal·lació de dos abocadors de residus químics al seu terme municipal.

El mes de febrer següent, nou grups ecologistes de la comarca, reunits a Sant Feliu, es constituïen en Coordina-

sió Anti-Abocadors de Residus Químics del Penedès, que va aprofitar les experiències de la del Baix Llobregat i ambdues es van coordinar per continuar conjuntament l'oposició a les intencions de l'Administració.

A mesura que s'avançava en la lluita contra la instal·lació dels abocadors de residus industrials, va anar sorgint la consciència que era necessari d'actuar en quatre fronts:

- Refondre i assimilar la gran quantitat d'informació recollida.
- Estudiar i aprofundir quan aquesta informació era escassa.
- Millorar el nivell de coneixements tècnics dels membres de les coordinadores.
- Promoure la conscienciació ciutadana entorn d'aquesta problemàtica.

Aquesta necessitat es va resoldre amb la convocatòria, a més d'un any vista, d'unes "Jornades sobre residus industrials perillosos i contaminació". El període intermedi va servir per centrar idees, aclarir punts foscos i, sobretot, per realitzar un treball conjunt en què tècnics i ecologistes reivindicatius trobaven noves formes d'actuació. Quan finalment es van celebrar les Jornades, el febrer de 1987, ja bullia la idea de crear una associació en què tècnics i

ecologistes de base poguessin treballar conjuntament.

Les "Jornades sobre residus industrials" van ser un èxit organitzatiu i de participació. La qualitat de les seves propostes i dels seus arguments va sorprendre l'Administració i va aconseguir, si més no, que aquesta es replantegés la presentació de la seva política de residus. L'èxit de les jornades va acabar de convèncer els que hi havien participat de la necessitat que tenia el país d'una associació ecologista marcadament tècnica.

Aleshores encara no es tenia prou clar quins serien els objectius d'aquesta associació i quina la seva personalitat jurídica. Tot això es va debatre durant els vuit mesos següents. Quan, l'octubre de 1987, es va convocar l'Assemblea Fundacional del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (C.E.P.A.) es va sotmetre a l'aprovació dels participants —la majoria dels quals havien treballat o participat en les Jornades sobre residus industrials— la Declaració Fundacional de l'Associació.

CEPA

Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius
c/ Jacint Verdaguer, 48. Tel. 668 61 07
08750 MOLINS DE REI
(Baix Llobregat).

Declaració fundacional

El Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (C.E.P.A.) és una associació ecologista, científica, sense finalitats lucratives i independent de qualsevol partit polític o d'altres institucions.

L'ecologisme considera que l'actual societat productivista i malversadora, guiada pel màxim guany a curt termini de les empreses, dels serveis de les

institucions o dels interessos particulars i per l'obsessió del creixement de les magnituds macroeconòmiques, no mesura adequadament el valor actual ni futur de les extraccions de recursos, ni de les insercions de residus en el medi ambient, ni garanteix la satisfacció vital, ni, a vegades, la supervivència individual o col·lectiva, així com tampoc no garanteix l'equilibri ecològic del planeta.

Resoldre aquesta situació només s'aconseguirà en la mesura que els individus prenguin consciència de la seva importància cabdal com a tals i es declarin lliures, iguals, cooperadors, internacionalistes i responsables de l'impacte actual i futur de les seves activitats davant la societat i la natura, tant en el seu propi país com arreu del món.

Els objectius del **Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (C.E.P.A.)** són els següents:

- Defensar la natura i la població a partir dels principis ecològics suaresmentats, dotant els grups i moviments populars i de base catalana oposats a projectes agressius d'una cobertura tècnica per tal de poder argumentar la seva oposició.
- Fomentar i donar suport a la recerca de noves tecnologies toves així com a la realització de projectes de caire alternatiu.
- Difondre informació ecologista i desenvolupar una àmplia iniciativa d'educació ambiental i sòcio-

ecològica, per tal d'arribar a la formació d'un estat d'opinió i d'una conducta ecologistes.

- Promoure, afavorir i difondre accions dirigides directament a la defensa del medi ambient i a la millora de la qualitat de vida.

Per tal d'assolir aquests objectius, el **CEPA** desenvoluparà les següents activitats:

- Pel que fa a projectes concrets de les administracions públiques o d'interessos privats, recopilarà dades, elaborarà estudis d'impacte i projectes alternatius i donarà suport tècnic i legal als grups opositors.
- Crearà una xarxa d'informació, una biblioteca, uns arxius i un banc de dades, així com un servei d'assessorament.
- Organitzarà seminaris, cursos, taules rodones i altres activitats, tant per augmentar els coneixements tècnics i científics de l'ecologisme com per motivar una actitud crítica i activa de professionals de tots els àmbits.
- Organitzarà cursos, jornades i debats d'educació ambiental a tots els nivells, i impulsarà programes educatius de recerca alternativa.
- Afavorirà la creació de cooperatives, de centres de recollida selectiva, de recuperació i reciclatge de materials i, en general, qualsevol activitat revitalitzadora de l'entorn socioecològic.
- Utilitzarà els mitjans disponibles per aconseguir una legislació més restric-

tiva en matèria de medi ambient i, alhora, perquè la legislació vigent sigui respectada totalment.

El **CEPA** compta ja des d'ara amb un seguit de mitjans que anirà ampliant i reforçant:

- Una xarxa d'informació tècnica amb ciutadans compromesos de fa temps en les reivindicacions ecologistes i connectada amb els grups que treballen al territori català.
- Una informació constant de fets i estudis socioecològics, conseqüència dels lligams existents amb grups ecologistes, amb organitzacions de base cíviques, i amb professionals i universitaris crítics, no solament del nostre país, sinó internacionals.
- Un gabinet interdisciplinari i independent de tècnics qualificats i compromesos amb les intencions i objectius exposats en aquesta declaració.

El **CEPA** vol ser per als tècnics i especialment per als joves graduats una eina i un estímul per a l'estudi i l'aprofundiment de metodologies alternatives; i, al mateix temps, un nucli que faci possible la cristallització d'equips interdisciplinaris de recerca.

El **CEPA** vol oferir-se als tècnics, científics i col·lectius catalans com a centre de trobada i de debat, i per aquesta raó promourà la cooperació amb aquells col·lectius que treballin amb un esperit semblant.

El **CEPA** demana la col·laboració de tothom que vulgui dotar el nostre país de capacitat de resposta científica i tècnica a les agressions ecològiques que es produeixen, per la qual cosa resta obert a tothom que s'identifiqui amb aquests propòsits i hi vulgui treballar amb rigor.

Trets característics i diferenciadors: ideologia

La voluntat diferenciadora del **CEPA** consisteix bàsicament en el fet que, partint de posicionaments ecologistes, és conscient de dues realitats: d'una banda, les reivindicacions ecologistes són més efectives si s'acompanyen d'arguments tècnics de qualitat; i, de l'altra, la complexitat de la tècnica en el món actual és utilitzada pels polítics com a excusa per desautoritzar les veus contràries als seus propòsits.

Partint d'aquestes premisses, el **CEPA** vol proveir, tant als moviments populars organitzats per lluitar contra projectes o solucions antiecològiques, com als grups ecologistes en general, d'un suport tècnic i científic tan adequat i ampli com sigui possible, proposant-los alternatives tècniques i socials. Alhora, pretén ajudar els ecologistes a augmentar els seus coneixements tècnics i, en general, per mitjà d'actuacions d'educació ambiental, contribuir a l'augment de la sensibilització sobre aquests temes.

En la seva curta història, el **CEPA** s'ha especialitzat, des de la seva creació, en el tema dels residus: en aquest àmbit, la informació recollida i l'experiència acumulada comencen a ser notables.

Hi ha una tendència dins l'ecologisme a no voler entrar en el joc de les alternatives concretes —que per força són menys estudiades, per no disposar de mitjans com els de l'Administració— considerant que el simple rebuig a un projecte és perfectament vàlid i democràticament legal, idea que el **CEPA** comparteix totalment, però que l'experiència demostra poc efectiva, ja que es fa difícil sortir del terreny de la desqualificació que tot sovint esgrimeixen l'Administració o les empreses.

El **CEPA** té clar que la tècnica no és neutral sinó que s'utilitza segons uns interessos polítics determinats i que, per tant, també pot ser utilitzada en contra d'aquests mateixos interessos. L'expe-

riència ens ha demostrat que la utilització de la tècnica evidentment com a suport d'un moviment social i de base, —sense el qual no hi ha cap possibilitat de fer reaccionar l'Administració— assegura èxits o, si més no, aconsegueix replantejaments tan seriosos com la força i perseverància del moviment hagin pogut assolir.

El **CEPA** també es un espai d'intercanvi d'informació i d'experiències, així com de coordinació entre grups i persones que han hagut de defensar-se davant d'agressions al seu medi.

El **CEPA** pretén ser, dins del movi-

ment ecologista, un grup d'infraestructura, més que no d'acció, la qual cosa no vol dir que no es pronunciï sobre problemes concrets, o que no ocupi el seu lloc en totes les reivindicacions socio-ecològiques que es plantegin. Al mateix temps —potser perquè en el seu naixement ha intervingut gent de col·lectius alternatius força diversos—, una part important dels esforços del **CEPA** estan destinats a l'enfortiment del moviment alternatiu.

Ideològicament, el **CEPA** rebutja la idea de transformar-se en un "consulting" tècnic on només qui pot pagar hi pugui tenir accés.

Organització interna

Al cap de dos anys de la seva fundació, el **CEPA** encara no ha trobat un sistema organitzatiu que respongui, de manera combinada, a la seva voluntat ni a les seves necessitats.

Seguint el principi de no delegació de poder, estatutàriament, el **CEPA** no té president. Les funcions de presidència o direcció són assumides per una comissió de coordinació, que resta ober-

ta a tots els socis que hi vulguin participar. La comissió de coordinació discuteix propostes, encamina estudis objectius i accions, i també delega — quan cal i amb motiu d'actuacions concretes— la representació de l'entitat. Fins ara, els acords s'han pres per consens, prèvia discussió, i no ha calgut utilitzar el sistema de vots. Aquesta comissió és d'àmbit intercomarcal i té un representant de cadascuna de les diferents comissions. Aquestes, que poden ser permanents o ocasionals, realitzen les tasques que els són pròpies i fan funcionar l'entitat. Les comissions establertes actualment són les següents:

Comissió de secretaria. Exerceix les funcions de tresoreria, correspondència, sol·licitud i seguiment de subvencions, manteniment del patrimoni i gestió del centre de documentació.

Comissió de relacions. Treballa a tres nivells: socis, tècnics i laboratoris col·laboradors i altres grups. S'ocupa de mantenir i ampliar els contactes i de trobar fórmules de col·laboració amb altres grups.

Comissió tècnica. Analitza la capacitat del **CEPA** per elaborar la documentació tècnica sol·licitada i proposa fórmules d'actuació davant cada problema plantejat.

Comissió de publicacions. Té cura d'editar regularment "Els Encants", butlletí del **CEPA**, així com els mono-

gràfics “Quaderns del CEPA”. També intervé, quan és el cas, en la realització d'àudio-visuals i vídeos.

Comissió de recollida selectiva. Ha elaborat i manté el dia el **Projecte de recollida selectiva de residus domèstics en el seu origen**, i l'adapta als municipis on hi ha possibilitats de realització.

Comissió d'educació ambiental. Ha elaborat el pla d'educació ambiental previ a la posada en marxa del programa de recollida selectiva. Manté contactes amb grups d'educació ambiental d'altres associacions i organitza —o hi assisteix, quan li és demanat—, conferències i debats d'educació ambiental en escoles i instituts.

Cada mes se celebra una assemblea de socis on s'informa de totes les activitats de l'associació, es prenen decisions i s'estableixen formes de coordinació. Finalment, l'assemblea anual de socis discuteix les línies generals del curs següent i n'assenyala els objectius.

En línies generals, aquest és un funcionament ideal al qual tendim cada cop més, però que troba dificultats a causa de l'enorme dispersió geogràfica dels socis i, sobretot, de la manca d'un local adequat a les nostres necessitats. També les dificultats per disposar de manera fixa d'una persona encarregada de la gestió administrativa, alenteixen, al marge de la voluntat

dels socis, la marxa de l'entitat.

També hem de fer esment a la qüestió del local: de bon principi, amb voluntat descentralitzadora, vam cercar un local a la comarca del Baix Llobregat, en un lloc ben comunicat. Se'ns va cedir un petit despatx en un bell edifici modernista, a Molins de Rei, propietat, abans de la guerra, de la Federació Obrera de Molins, requisat per la CNS —el sindicat vertical franquista— i encara avui en poder de l'Estat.

Les condicions actuals de l'edifici són deplorables, però la seguretat que acabarà essent retornat als seus propietaris, juntament amb la possibilitat futura d'ampliar el nostre espai i amb l'orgull d'estar instal·lats en un lloc de solera obrera i assembleària, fa que en suportem les humitats i incomoditats.

Creiem que és molt important de mantenir els socis informats de les iniciatives i activitats que els diferents membres del **CEPA** realitzen, així com de l'estat dels projectes, de les publicacions i activitats que promouen l'associació o d'aquelles en les quals participa. A tal fi, una comissió d'incansables prepara el butlletí periòdic anomenat “Els Encants”.

El **CEPA** està desvinculat de qualsevol partit polític, i l'afiliació és nominal, encara que molts dels seus membres pertanyen a d'altres grups o organitzacions de base.

Objectius prioritaris i criteris d'actuació

L'objectiu general del **CEPA** és de contribuir a un canvi social, entès com un canvi de l'escala de valors de la societat actual on l'individualisme i els diners ocupen els primers llocs, i on els governs confonen deliberadament el desenvolupament econòmic amb el progrés social. El canvi social que propugnem, basat en relacions de cooperació enfront de les relacions de pertinença que dominen avui dia, està

clarament exposat en el document elaborat en una trobada estatal ecologista, anomenat "Bases de Daimiel".

Hi ha molts altres grups que treballen per aquest canvi de valors, però nosaltres ho fem des de la perspectiva ecologista i amb els criteris esmentats adés.

Els objectius específics del **CEPA** avancen en quatre direccions:

- Pretenem interessar el nombre més gran possible de científics i d'especialistes en diferents matèries en la problemàtica ecològica, i aconseguir la seva col·laboració.
- Volem arribar a acords amb laboratoris i institucions no governamentals i completar el nostre centre de documentació. Tot això en vista a dotar de major rapidesa i qualitat els nostres assessoraments tècnics.
- Pretenem aconseguir un cert prestigi —volem que es compti amb el **CEPA**—, tant pel que fa als col·lectius com a les institucions —que allò que digui el **CEPA** sigui escoltat.
- Pel fet que promovem un canvi de les relacions de les persones amb la natura (com un pas necessari per al canvi social que propugnem) volem arribar tan lluny com sigui possible en les campanyes i programes d'educació ambiental, no tan sols a nivell escolar, sinó a tots els nivells. És dins d'aquest objectiu on s'han d'emmarcar els projectes de recollida selectiva de deixalles en origen, com

una forma directa de fer prendre consciència a la gent de la seva relació socio-ecològica amb l'entorn.

El CEPA no té interessos propis de cap mena, per la qual cosa no té voluntat de ser un grup negociador amb l'Administració o amb els grups polítics, ja que no volem modificar els nostres plantejaments si no és pel camí del convenciment. Per tant, conscients que la força per fer canviar les coses resideix en la dinàmica del moviment alternatiu, col·laborarem amb qualsevol acció encaminada a l'enfortiment d'aquest moviment alternatiu i li donarem suport.

El criteri d'actuació en l'àrea tècnica — pel que fa als altres objectius, creiem

que ja és prou explícit— està molt en funció de la disponibilitat de professionals especialistes en els temes a tractar, ja que preferim renunciar a atendre una demanda que no buscar professionals desvinculats de la ideologia del CEPA.

En aquests moments podem donar un bon suport pel que fa a temes de contaminació per residus —a l'aire, a l'aigua, al sòl—, i voldríem arribar a cobrir tots els temes relacionats amb l'impacte industrial.

Considerem que els temes de protecció de paisatges, de fauna i vegetació estan coberts per altres grups, així com les accions de denúncia de tota la problemàtica energètica.

Relació amb altres grups

camins de reflexió, de col·laboració, d'enriquiment mutu, etc.

Per aquesta raó, el **CEPA** ha estat un dels centres impulsors d'una Assemblea de Grups Alternatius, instrument per estendre els contactes i la col·laboració mútues ja existents. Aquesta iniciativa va quallar en la trobada organitzada per la cooperativa La Plana, el juny-juliol de 1989, amb motiu de les "Vacances Verdes".

Els col·lectius que hi foren presents — **CEPA**, **MOC** (Moviment d'Objecció de Consciència), Centre d'Estudis Joan Bardina, Amics de la Bici, Pitet Associació, **CEL** (Col·lectiu Ecologista Llibertari), l'**ESCON** de Cerdanyola, Cooperativa La Plana, etc.— vam decidir de reunir periòdicament aquesta assemblea segons uns criteris comparatius que vénen expressats en l'escrit que reproduïm:

Una associació que es proposa desenvolupar objectius d'àmbit ecològic s'ha de preocupar per assolir coherència amb el seu referent, l'ecologia. D'aquí que vetlli per tractar de superar el propi tancament en els aspectes específics de la seva tasca i tracti de combinar l'especificitat del treball del centre amb una participació col·lectiva, al més àmplia possible, amb els esforços d'altres grups per assolir nous

“Ja deveu conèixer l'esforç —i segurament hi participeu— que diferents col·lectius de base de l'àmbit alternatiu català estem fent per afavorir la col·laboració, el debat, la solidaritat i la millor interrelació amb els nostres grups. Aquest procés ja està donant uns fruits concrets que ens encoratgen a continuar mantenint dos aspectes que tots saludem com a fonamentals per aquesta Assemblea de Grups Alternatius:

1r. Estem aconseguint d'aplicar el principi eco-alternatiu d'actuar junts, però

amb un respecte complet per la diversitat.

2n. Donem més importància a la coneixença i a la col·laboració concretes, perquè genera un grau de confiança i de solidaritat mesurables, que no pas als debats que busquen grans definicions político-estratègiques, de vegades necessàries, però sovint estèrils, caduques i expressió d'una arrelada tendència a la manipulació.

Ara mateix ens sembla que és molt positiu d'afavorir tot el que augmenti el **compartir** tot tipus de recursos, tot el que **dimensioni** la capacitat de reflexió, lluita, formació i gaudi dels grups de base anti-militaristes, ecologistes, educacionals, culturals..., per tal que tots es proposin de ser una alternativa globalitzadora al model d'estat i de societat tecno-burocràtica i unidimensional que se'ns està imposant arreu d'Europa''.

Com a resultat d'aquesta decisió ja s'ha produït un increment de recursos, contactes i col·laboracions entre aquests i d'altres grups que s'han incorporat a aquesta assemblea que es reuneix els primers dijous de mes en el local d'un dels grups i que, a més, de tant en tant, organitza una trobada al més àmplia possible amb tota la gent dels diferents grups.

Així, s'ha incrementat el grau de coneixença de les activitats mútues —que es reflecteix mensualment en el full "El

Far''— per mirar d'evitar la interferència d'activitats o de convocatòries.

També s'han organitzat conjuntament activitats com ara l'acte informatiu a l'Aula Magna de la Universitat de Barcelona sobre l'accident de la central nuclear de Vandellòs; accions com ara el suport a la cadena humana en solidaritat amb els insubmisos al servei militar o bé contra el Pla de Residus Industrials; l'organització dels primers seminaris d'autoformació ecologista que es feren quinzenalment al Centre Cívic de l'Ateneu Artesà de Gràcia, etc.

Aquest esforç per sistematitzar la col·laboració amb altres grups no s'esgota amb aquestes activitats de l'Assemblea de Grups Alternatius ja que, constantment, les activitats del nostre centre —jornades, seminaris, cursos, exposicions, trobades...— són punt de confluència o bé s'organitzen en col·laboració parcial o total amb nous grups del nostre país, com ara el WISE (Servei Mundial de l'Energia), la revista "Integral", l'ADENC de Sabadell i diverses cooperatives o grups de recuperadors.

Exemples d'aquest tipus de col·laboració són les "II Jornades sobre residus industrials i contaminació" que s'han organitzat conjuntament amb les coordinadores de la Conca de Barberà-Alt Camp, de la Tordera i del Baix Llobregat.

Algunes d'aquestes activitats les realitzem en col·laboració amb organitza-

cions d'altres països, com ara les Trobades estatals dels "Amics de les Deixalles" (Sagarrak i la Coordinadora Ecologista de Biskaia i la Coordinadora Comarcal de l'Horta del País Valencià, especialment).

D'altra banda, el nostre grau de col·laboració amb les organitzacions ecologistes, del medi ambient i de l'àmbit de l'educació ecològica, s'està incrementant considerablement a causa de la im-

periosa necessitat de conèixer i intercanviar informació científico-tècnica i experiències cíviqües, especialment amb grups de la RFA: Die Grünen, BBU (Iniciatives cíviqües), Ökorecycling (Centre de Divulgació i Investigació sobre el Reciclatge) i, de manera molt particular, amb la IGW de Witzenhausen, responsables de l'exitosa experiència de recollida selectiva de deixalles en origen, a la zona de Göttingen).

Activitats realitzades

Com ja hem explicat, el nostre origen parteix de la reacció al primer intent de Pla de Residus Industrials. Això ha determinat molt el tipus d'activitats a què hem dedicat esforços i recursos humans i tècnics.

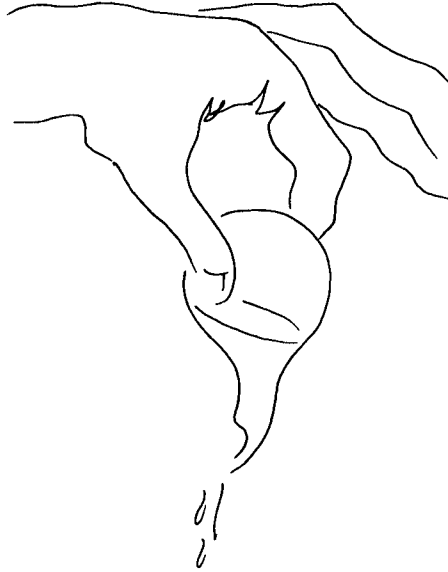
En la recerca per oferir propostes alternatives o de canvi real, hem treballat un pla de recuperar i tractar les deixalles urbanes: la Recollida Selec-

tiva de Deixalles en el seu Origen (RSDO). Hem organitzat jornades per oferir informació i recerques alternatives, en la línia de l'aprofundiment científico-tècnic i social, de la crítica als sistemes convencionals de tractament i gestió dels residus tant urbans com industrials i en la política de gestió del sòl enfront de la seva contaminació. Hem fet esforços especials per assessorar, divulgar i educar sobre els efectes i impactes del residu en els ecosistemes i en la salut de les persones.

Les iniciatives dirigides a intervenir en un canvi real de la forma de tractament dels residus urbans consisteixen a reconvertir aquests residus en materials aptes per fabricar nous productes, estalviant l'exhauriment i l'elevat cost de l'energia i de les matèries primeres extretes de les reserves naturals, i evitant les agressions al medi natural i a l'ecosistema en general. També s'afavoreix un aspecte imprescindible, que és la participació ciutadana a resoldre de manera més ecològica aquesta problemàtica, contribuint així a l'adquisició d'hàbits ecològics. Fins ara hem funcionat en aquesta direcció i estem implicats en diversos projectes:

Els residus industrials

Un d'aquests projectes té a veure amb la crítica a la política actual de l'Administració en l'àmbit dels residus industrials. L'exemple més recent és el



polèmic Pla de Residus i el projecte de Llei de Gestió dels Residus Industrials presentat per la Generalitat amb l'aprovació del MOPU. Estem assessorant les comarques afectades i donant suport a les coordinadores dels llocs d'instal·lació del Pla de Residus, i també d'altres localitats afectades per instal·lacions de residus. Estem dinamitzant les propostes que comporten la divulgació tècnico-social d'informació i de coneixements sobre l'impacte i els efectes de l'eliminació de residus, així com la recerca i discussió de línies de propostes socio-ecològiques alternatives i solidàries.

Conjuntament amb totes les coordinadores i grups afectats pel Pla de Residus vam organitzar les "II Jornades de residus industrials a Catalunya", el

mes de juny d'enguany a les comarques afectades. Hem organitzat diverses comissions tècniques d'especialitats diferents —economia, geografia, etc.— per elaborar una crítica global al Pla de Residus.

En el temps d'existència del **CEPA**, hem informat, assessorat i elaborat informes crítics sobre abocadors, incineradores i residus industrials a través de jornades, seminaris, xerrades, màsters, etc. a Catalunya, País Valencià, Andalusia, País Basc, Bèlgica, Alemanya, etc. Les activitats que hem dut a terme en aquesta línia són:

- "Jornades sobre residus industrials perillosos i contaminació". Organització, informes, ponències i debats. Molins de Rei— L'Arboç, febrer de

1987. Edició de les conclusions i propostes alternatives. Molins de Rei, novembre de 1987.

- Projecte d'abocador de residus químics a Gibraleón (Huelva). Informe crític i assessorament tècnic i legal. Actes de solidaritat amb els afectats. Gibraleón, Huelva, Barcelona, estiu-tardor de 1988.
- Denúncia i assessorament sobre l'abocador de la Font Santa (Esplugues, Sant Just, Sant Joan Despí, Cornellà). Campanya d'informació pública. Querrel·la per delictes ecològics. Sant Feliu de Llobregat, gener de 1987. Demanda a la comissió de la CEE per manca de respecte al dret comunitari. Brussel·les, maig de 1988.
- "Jornades ecològiques internacionals". Ponència a València, juny de 1989.
- Assemblea general d'accionistes de la Bayer. Presentació conjunta amb Anòia Verda i Neta de la problemàtica de les cromites exhaurides de l'abocador de Castellolí. Frankfurt, juny de 1989.
- "Jornades sobre residus industrials" (d'oposició al Pla de Residus del País Basc). Ponència. Vitòria, setembre de 1989.
- Seminari sobre contaminació del sòl. Ponència, informe i roda de premsa. Brussel·les, abril de 1988.

La recollida selectiva de deixalles en el seu origen

Per al CEPA és molt important de po-

der materialitzar un projecte social que ajudi a fer canvis reals i pràctics en la vida quotidiana local tot demostrant la viabilitat de projectes ecològics. L'avant-projecte va en aquesta línia:

Com a resultat de la tasca duta a terme durant uns anys per un dels equips de treball del CEPA sobre els problemes causats per l'abocament de residus, es va proposar a l'Ajuntament de Molins de Rei d'iniciar una avaluació de les possibilitats d'aplicar la RSDO al municipi, en la línia de recerca de solucions respectuoses amb el medi i l'ecologia.

D'aquest esforç de reflexió, documentació i sensibilització en resultà finalment l'aprovació pel Ple Municipal d'una resolució, acceptada per unanimitat, en la qual s'expressà la voluntat de donar suport a l'elaboració d'un projecte pilot que fixés les bases per a l'aplicació d'aquesta nova manera d'abordar els problemes generats pels residus urbans.

D'altra banda, el Ple Municipal de l'Ajuntament de Torrelles de Llobregat de 24-11-89 també aprovà la realització de l'experiència en el seu municipi. Concretament, valorem com a idònies les següents característiques que es donen en aquesta població:

- Un grau intens d'entusiasme per part de l'equip municipal en relació al projecte.



- L'àmbit fonamentalment rural del municipi.
- El fet de comptar amb una realitat socio-urbanística específica: l'àmplia proliferació d'urbanitzacions de segona residència.

Tot i que entenem que cal respectar l'autonomia pròpia de l'àmbit municipal, els fets abans esmentats ens han dut a concebre un únic projecte per a les dues experiències proposades. Aquest projecte dual té uns efectes i una repercussió que sobrepassen l'àmbit estricte d'una jurisdicció municipal determinada. D'aquesta manera, la riquesa i les adquisicions que comporta el fet de complementar dues realitats diferents permetran d'adquirir uns mòduls vàlids per procedir a l'aplicació de la RSDO a d'altres realitats municipals de Catalunya. És una de les raons que ens han dut a unificar la demanda de suport a les institucions supramunicipals competents a l'efecte, partint de les següents consideracions:

- Un projecte de RSDO requereix un esforç interdisciplinari considerable. Aquest esforç es veu incrementat pel caràcter innovador que té a Catalunya la recollida selectiva en origen.
- El fet de plantejar la possibilitat de donar sortida tècnica i socio-econòmica a tal projecte, requereix estudis i prospeccions, i la posada en funcionament de pràctiques per part de la població, a partir d'estímulos concrets.
- Molins de Rei i Torrelles de Llobregat són dues formes de vida prou di-

ferents les quals, a grans trets, poden esdevenir una mostra representativa de molts altres municipis: Molins de Rei, amb un caràcter marcadament urbà, i Torrelles, amb una tipologia rural-residual.

Plantejar un únic projecte que englobi dues experiències té l'avantatge obvi d'aconseguir, amb menys cost humà i material, una avaluació mesurada sobre les possibilitats de dur a terme la RSDO i les dificultats d'una experiència més rural i una altra de més urbana. Significa comptar amb un suport mutu capaç d'aportar solucions conjuntes als aspectes determinants a considerar: l'elaboració de compost i la forma de recollida i de reutilització dels materials. Amb tot, la raó més important que justifica un projecte dual és la coherència que adquireixen ambdues experiències, tant des de la perspectiva particular dels municipis interessats i dels seus problemes, com des de l'interès més general de tots els municipis catalans que se'n podran beneficiar.

Per divulgar aquesta proposta hem realitzat infinitat d'activitats, jornades, tallers, publicacions, xerrades, àudio-visuals, cursos de formació de joves, sensibilització de nens, joves i adults, etc. La limitació amb què ens trobem actualment és la poca sensibilitat dels polítics i de les administracions. Hem trucat a totes les portes: Diputació, Generalitat i Entitat Metropolitana de Residus de Barcelona, ja que, sense subvenció institucional, només amb els recursos municipals, el

projecte no és viable. Després de mesos de converses, reunions, preparació de convenis, etc. els polítics i els tècnics de les administracions aposten pels sistemes convencionals d'“eliminació” de residus, per la planificació de més incineradores i abocadors, etc.

Estem convençuts que la primera experiència pilot es farà per la pressió dels ciutadans sensibilitzats i afectats per les agressions dels residus, pels de les comarques afectades pel Pla Director de Residus, sensibilitzats amb la forma de resoldre el tractament dels residus de manera respectuosa amb el medi i proposant-se com a comarques modèliques i solidàries.

Entre d'altres activitats realitzades en aquest sentit destaquen les següents:

- Jornades tècniques sobre recollida selectiva d'escombraries en el seu origen i sobre educació ambiental. Organització, tallers i exposicions, informes, ponències i debats. Molins de Rei, Fira de la Candelera, febrer de 1988.
- Avant-projecte de recollida selectiva de deixalles en el seu origen. Elaboració i presentació als ajuntaments de Molins de Rei i de Torrelles, desembre de 1989.
- Incineradora en construcció. Assessorament i informe tècnic. Tona, juliol de 1989.
- V Trobada estatal dels “Amics de les Deixalles”. Molins de Rei, octubre de 1989.
- Curs de formació de joves en atur:

“Reciclatge de residus urbans i recollida selectiva en origen”. Organització. Molins de Rei, novembre de 1989 a març de 1990.

- Xerrades i assessorament, a les Masies de Roda, sobre el projecte d'abocador de residus industrials.
- Abocador de Besalú. Assessorament a la comissió antiabocador.
- V Trobades de joves naturalistes. Taller de residus, novembre de 1989.

La dinamització social

Un altre projecte que per al **CEPA** té un gran interès social és el de la dinamització social prenent com a base el local on estem instal·lats, la seu de la Federació Obrera de Molins de Rei.

A les persones que ens belluguem pel **CEPA** fa anys que ens preocupa la mala utilització dels locals i la poca vida associativa davant les grans possibilitats que té l'antiga seu de la Federació Obrera de convertir-se en centre d'activitats i de referència per a Molins de Rei i, en general, per a tota la comarca del Baix Llobregat. És a dir, d'esdevenir un espai obert als diferents grups i entitats ciutadanes, que sigui un centre d'activitat, de coneixences i d'interrelacions de diferents grups.

Pensem que les persones que es facin càrrec del bar hauran de desenvolupar iniciatives obertes, participatives i de promoció de la vida cultural en el centre. Som conscients que una tasca d'aquesta mena no es genera ella sola

espontàniament: aquest projecte de dinamització social es proposa fomentar l'activitat des de dins. El millor mitjà és la realització d'un seguit d'activitats capaces d'atreure la gent, tot invitant-la a participar.

Per això cal estar amatent a una sèrie de condicions, pel que fa al centre, a fi de poder-hi desenvolupar iniciatives diverses:

- Que sigui un espai obert a tothom i participatiu.
- Amb un servei de qualitat i que ofereixi productes naturals.
- On hi hagi un calendari d'activitats organitzades conjuntament entre diverses entitats.
- Que esdevingui una plataforma de difusió de les actuacions de nous grups, d'artistes, etc.
- On s'hi muntin exposicions, amb una certa periodicitat, fomentant l'activitat dels artistes i dels grups de la vila i de la comarca.
- On s'hi potenciïn i organitzin activitats al servei de la vila i de la comarca.
- On s'hi realitzin periòdicament activitats musicals i de teatre, amb la intenció de potenciar els grups que tenen dificultats d'accés als circuits comercials.
- On s'hi celebrin sessions de vídeo i cine fòrum.
- On es facilitin les iniciatives de qualssevol grups de muntar xerrades, tertúlies, berenars, sopars, festes, etc.
- On s'imparteixin curssets de formació

professional, d'animació sociocultural, de lleure (balls de saló...), on s'organitzin tallers de dinamització de festes populars, etc.

Si tot va bé, quan l'Estat retornarà el local de la Federació Obrera a la Junta, que n'és la propietària, i es pugui agençar el teatre, ja es disposarà d'un públic addicte.

En definitiva, es tracta d'intentar cobrir un buit real que hi ha a la vila, tot oferint i facilitant activitats en un local que actualment està mal acondicionat i infrautilitzat. Igualment, d'aplegar dins d'aquestes activitats sectors de població amb problemàtiques concretes i als quals és més difícil de mobilitzar, com ara els jubilats o els joves marginats. Malgrat la diversitat d'actuacions que es planteja, estem plenament convençuts que això és possible donades les dimensions del local i la disposició de l'equip que ha elaborat aquest projecte per tirar-lo endavant. Això ha d'anar estretament lligat amb les activitats sensibilitzadores i els projectes ecològics del **CEPA**, ja que la dinamització i la participació de gent activa optimitzarà els recursos, el local i la infraestructura del **CEPA** i a l'inrevés.

Resumint, intentarem actualitzar la federació Obrera de Molins de Rei amb el caire obert, dinàmic i progressista que havia tingut, però amb la sensibilitat i les necessitats socials d'ara.

En plantejar-nos la forma legal laboral

del col·lectiu i la relació amb la Federació Obrera hem tingut en compte un sèrie de punts que considerem importants i que exposem a continuació:

- Que un representant de la Junta de la Federació Obrera participi activament en les decisions del projecte. Creiem que la Junta ha de ser present en aquest intent de dinamització del local.
- Que tots els membres tinguin una mateixa representació i responsabilitat i el dret a prendre decisions sense diferenciació per motius de sexe, sou ni autoritat.
- Que els guanys del bar repercutixin directament sobre el sou i els beneficis s'inverteixin en el projecte de dinamització i en la millora del local.
- Que s'estableixi una forma legal que permeti ampliar el nombre de treballadors i treballadores, tant en jornada completa com en dedicació parcial.

Estem molt il·lusionats perquè aquest local tan valuós històricament, com apte pel que fa a possibilitats d'espai, sigui un focus actiu de promoció de nous projectes, d'iniciatives ja existents, tant locals com comarcals. Volem que aquest espai afavoreixi la interconnexió dels diversos grups, associacions i individus dinàmics en tots els àmbits de l'activitat socio-cultural.

L'ús de paper reciclat

Hem vist imprescindible d'oferir a les

associacions, a les escoles, als ciutadans receptius, etc. la possibilitat d'utilitzar paper reciclat de qualitat i de rebre informació sobre les seves característiques i avantatges, i sobretot allò que fa referència a la seva utilització, promocionant un concepte de societat més ecològic, que comporta reduir el consum de paper.

Per això hem formulat el **Projecte de promoció, divulgació i distribució de paper reciclat**: el primer pas ha estat l'elaboració d'uns materials de divulgació, i la selecció, venda i distribució del paper més adequat. El segon pas —que estem preparant— és formar una cooperativa que pugui oferir tot tipus de llibretes, sobres, blocs, bosses... de forma que aquest material estigui a l'abast de tothom. Això acompanyat d'una campanya d'informació i sensibilització a través de materials visuals i de tallers.

L'educació ambiental

Com assenyalen els objectius del **CE-PA**, l'educació ambiental i científica és essencial per a la introducció de canvis socio-ecològics pràctics. Donem importància a totes les activitats en aquesta línia i per això durant el curs 89-90 hem organitzat a Barcelona els "Irs. Seminaris d'autoformació ecologista". Per cada tema desenvolupat hem fet un recull d'informació i hem elaborat unes carpetes per vendre en els seminaris, encapçalades amb aquest text de presentació:

“La incidència que exerceix l’activitat humana sobre el seu medi natural està prenent una dimensió de la qual ningú no es pot mantenir al marge. D’altra banda, la informació sobre els diferents aspectes d’aquesta incidència sovint ens arriba fragmentada i inconnexa i amb pocs elements per poder assolir solidesa i conjunció.

Accedir a un nucli de coneixements i d’informació bàsics, anar comptant amb unes “pistes” suficients per afrontar la problemàtica ecològica i social en tota la seva complexitat, són elements fonamentals per al desenvolupament del tarannà ecologista i alternatiu.

Aquest reconeixement és el que ha motivat que el **CEPA** es plantegés la possibilitat d’organitzar el que ha acabat portant el nom de “1rs. Seminaris d’autoformació ecologista”.

Sota aquest descriptiu títol, s’ha pretès obrir tot un seguit d’espais on puguin aplegar-se aquelles aportacions que es considerin d’interès, tant pel tema tractat com per les seves derivacions.

Els seminaris estaran constituïts per sessions de treball que giraran al voltant de dos elements complementaris i vertebradors; d’una banda, un o diversos ponents conduiran cada seminari per dotar-lo d’agilitat i de coherència; de l’altra, s’elaborarà un dossier per tema, que recollirà, més que moltes dades, tot de “fórmules” i de “camins”



que permetin trobar, elaborar i intercanviar informació.

Aquestes sessions pretenen ser una eina participativa. És per aquest motiu que us animem a col·laborar en aquesta empresa amb la vostra presència a les sessions, amb l’aportació de material per al dossier i en la mateixa organització.”

Semblantment, el **CEPA** ha participat

en d'altres jornades, seminaris i sessions de treball:

- Seminari sobre contaminació atmosfèrica. Xerrada. Ateneu Artesà de Gràcia, novembre de 1987.
- Jornades ecològiques de l'aigua. Ponència i debats. Bilbo, març de 1988.
- Jornades sobre contaminació atmosfèrica. Ponència i informe. Bilbo, abril de 1989.
- Exposició "L'impacte de l'automòbil a l'Europa d'avui". Col·laboració. Barcelona (La Sedeta), novembre de 1989.
- Jornades sobre medi ambient. Arrigorriaga (Biskaia).
- Jornades sobre residus industrials i incineradores. València, maig de 1990.
- Curs tècnic sobre contaminació i medi ambient. Generalitat-Universitat Politècnica de Catalunya, maig de 1990.

L'assessorament de grups

Altres activitats que hem portat a terme són les derivades de l'assessorament i les informacions que oferim a grups, associacions, individus o municipis que es dirigeixen al CEPA per problemes o projectes que poden causar impacte en el medi natural i en les persones. Les consultes que ens fan normalment són les relatives a instal·lacions industrials, contaminacions, abocaments, projectes d'abocadors, etc. També ens fan consultes sobre aspectes legals. Entre les activitats que hem realitzat en aquesta línia destaquen:

- Projecte de construcció d'una planta de productes farmacèutics. Xerrada tècnica i informe. Clariana, juny de 1988.
- Informe sobre dioxines. Sabiñánigo, gener de 1989.
- Creació d'un nou polígon industrial a l'Alt Camp. Xerrades i assessorament tècnic. Vilarrodona i Bràfim, maig-juny de 1989.

Activitats programades

Com a continuació del curs de formació sobre recollida selectiva de deixalles en origen, dirigit a joves en atur, per preparar-los a col·laborar en el projecte de RSDO a Molins de Rei i Torrelles, presentem un curs de perfeccionament i especialització en les diferents tècniques i àmbits de la recuperació de deixalles.

Conjuntament amb l'associació d'edu-

cadors El Pitet, hem organitzat un curs de formació ambiental per a educadors.

El CEPA ha estat convidat a participar en les "Jornades de sindicalisme i medi ambient" organitzades pel CERES i les CONC, el juny de 1990. Els plantejaments ecològics sovint han estat contraposats amb els interessos dels treballadors, accentuant la dicotomia control ambiental-atur. Pensem que ja és hora que es plantegi diferentment, com un treball conjunt dins i fora de l'empresa, ja que els treballadors pateixen doblement les conseqüències contaminadores. Aquest pot ser el camí de col·laboració entre els treballadors i el món de l'ecologia.

Al CEPA estem molt agraïts pel suport incondicional de la Fundació Serveis de Cultura Popular a les nostres activitats. Partim d'una iniciativa de base ciutadana, independent. La nostra font de recursos no és institucional, sinó que es basa en les aportacions dels nostres socis i en els resultats d'algunes activitats; això permet que mai no haguem de supeditar els nostres criteris ideològics a pressions econòmicopolítiques.


Agraïm l'espai que ens ha ofert aquesta Fundació en la col·lecció "Taleia", per fer ressò de la nostra experiència i de la il·lusió d'un canvi socio-ecològic.

ÍNDEX

• ORIGEN I DESENVOLUPAMENT	5
• DECLARACIÓ FUNDACIONAL	7
• TRETS CARACTERÍSTICS I DIFERENCIADORS: IDEOLOGIA	11
• ORGANITZACIÓ INTERNA	13
• OBJECTIUS PRIORITARIS. CRITERIS D'ACTUACIÓ	15
• RELACIONS AMB ALTRES GRUPS	17
• ACTIVITATS REALITZADES	21
Els residus industrial	21
La Recollida Selectiva de Deixalles en el seu Origen	23
La dinamització social	26
L'ús de paper reciclat	28
L'educació ambiental	28
L'assessorament de grups	30
• ACTIVITATS PROGRAMADES	31

TÍTOLS PUBLICATS

- 1. TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social. Un projecte «arriscat, però que té el privilegi de ser una plataforma lliure per a crear educació».
- 2. CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta decididament, no tant per atendre una demanda genèrica d'atenció social, com per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.
- 3. MOVI D'A, Moviment d'Aturats del barri de La Mina, de Sant Adrià del Besòs**, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, a través d'una dinàmica associativa, la integració dels joves no sols al món laboral sinó també a la societat on viuen.
- 4. LA VOLA**, és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, adquireixi coneixements, actituds i comportaments que l'orientin a participar activament en la solució dels problemes que afecten el medi ambient.
- 5. FUSTALL** és una associació nascuda d'un equip d'educadors de carrer, que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència, amb un contacte
- constant amb el carrer i molt desarrelats socialment. Utilitzant la fusta com a mitjà, han constituit un petit taller de fusteria: Fustall.
- 6. EL MOVIBAIX** és un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat. Ofereix serveis als centres d'esplai i als ajuntaments de la comarca per millorar i ampliar l'activitat educativa en el temps lliure amb un caràcter de servei públic. Treballa per augmentar la consciència ciutadana entorn de la necessitat d'educació en el lleure, on predominin uns determinats valors, i pel reconeixement social de la tasca que realitzen els centres d'esplai.
- 7. EDUCACIÓ D'ADULTS A LA PERONA** Una experiència educativa compromesa en la transformació de les deplorable condicions de vida de la comunitat gitana de La Perona —un barri de barraques recentment desaparegut a Barcelona—, que apunta a la superació de les desigualtats socials a partir del respecte a la diversitat ètnica i cultural. Un projecte educatiu plantejat com a suport d'un procés de desenvolupament i com una alternativa de diàleg i convivència entre aquesta comunitat gitana i la societat del seu entorn.
- 8. AULA-TALLER CRUÏLLA**, es un servei sorgit de la parròquia de Sant Bernat de Clavaravll, de Ciutat Meridiana, que s'adreça a nois i noies dels barris barcelonins de Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona, que han deixat l'escola i no treballen, que tenen greus problemes personals o familiars i que es troben en risc de degradació. A través de tallers i classes de cultura bàsica, se'ls capacita per accedir al món del treball i se'ls ajuda a «crèixer en totes les dimensions»



En preparació

Escola d'adults a La Verneda •

Casal dels Infants del Raval •

Experiències d'alfabetització •

C.E.P.A. (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius) Associació ecologista, científica i independent, que es proposa dotar d'una cobertura tècnica els grups de base i els moviments populars que s'oposen a projectes agressius; donar suport a la recerca de noves tecnologies toves i a projectes alternatius; impulsar una àmplia iniciativa d'educació socioecològica; i promoure accions encaminades a la defensa del medi ambient i a la millora de la qualitat de vida. ●

